

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 "
 Pe 1 lună . 2 "
 Birou de Distribuție
 Pe un an 4 Cor. — Pen-
 tră România și America
 10 Cor.
 Birou de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20.
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Brutalitățile jandarmilor condamnate.

În cartea suferințelor îndurate de poporul românesc celea mai întunecate pagini cuprind bestialitățile jandarmilor. Cu sentimentele denaturate de o sălbatică poftă de a schingui cetățeni pașnici, acești zimbrii ai sistemului de prigoniri trec ca o spaimă prin satele românești, ca un blestem din vremuri de păcate, neliniștind și ținând în teroarea patului de pușcă pe cel mai blând, cel mai bun, cel mai conștuit popor de datorințele sale de pașnic cetățean. Paza ordinii, libertatea personală și siguranța vieții în Țara ungurească e incredințată lor, nu ca să le respecte, ci ca să le calce în picioare. Săptămâni întregi lipsesc de libertatea personală pe oricare individ, ce-l iau la țintă. Îl pot chinui, îl pot zdrobi fără ca dânsul să poată primi satisfacție, ci dimpotrivă superioritățile jandarmerești în loc să-i pedepsească, să-i înfrâne pe minotaurii însălbăciți, îi bat pe umeri și-i propun ca să fie distinși, fiindcă isprăvile lor pe socoteala *hordet valahe sălbatică* — sunt merite.

În vara anului trecut jandarmii din Moroda porniseră o adevărată haită împotriva mai multor locuitori din Seleuș, Șimand, Șiria, Zarand și Comlăuș. I-au deținut, legat în fiare și maltratată în chip barbar, ținându-i într'un iad de suferințe săptămâni întregi. Țăranii Florea Brancu, Ilie Haul, Ioan Ardelean, Petru Sferdean și Flore Curta vor

tremură de groază până la moarte, aminându-și de chinurile suferite atunci. Între patru pereți, cu ușile zăvorâte, ferestrele bine astupate, au fost loviți, gătuiți, împunși cu baioneta, puși în fiare, legați fedeleș, loviți cu băta peste tălpi și nădușiți de zdrențele ce li-s'au infundat în gură. Și toate acestea pentruca să recunoască crime nesăvârșite. Iar când sentința judecătorească i-a achitat și au scăpat de acest infern de oroare — bieții de ei cu oasele zdrobite, cu trupurile pline de răni și vânătăi, oameni în vârstă de 65—72 ani, vor fi lacrimat în sufletele lor de durerea păgână a suferințelor nerăsunate.

Și toate acestea s'au adevărit în urma străduințelor dlui dr. Iustin Marșiev, împotriva căruia s'a cerut la camera advocațială cercetare disciplinară pe motiv, că nu în urma misiunii sale advocațiale, ci isvorând din simțămintele sale *valahe* a denunțat fărădelegile jandarmilor la ministru, iar clientei lui, Florea Brancu din Seleuș, care ceruse dreptate pentru maltratarea bărbatului ei, i-s'a intentat proces de calomnie și a ajuns pe banca acuzaților la tribunalul din Arad. Tribunalul a achitat-o însă, căci toate »calomniile« la adresa jandarmeriei se dovediseră în decursul desbaterii de absolut adevărate. Cititorii noștri pot afla amănuntele bogate în dovezi îngrozitoare, în numerii 15 și 16 din a. c. ai ziarului nostru. Procurorul nemulțumit cu sentința tribunalului apelase atunci la curtea de apel din Oradea-mare. Zilele trecute Curtea de apel desbătând acest proces, a respins apelul și a achi-

tat pe femeia Iulia Brancu. Apărătorul ei, dr. Iustin Marșiev, a avut în cursul desbaterii mai multe ciocniri violente cu protofiscul Kurowszky, susținătorul acuzei, dar toate eforturile de a pune sub val sălbăticiile jandarmilor s'au risipit de puterea adevărului.

Sentința de achitare constituie și o sentință de condamnare la adresa jandarmilor brutali. Cu toate acestea stăm nedumeriți în fața celor întâmplare și o adâncă mâhnire își sapă alvie în sufletul nostru, văzând cu câtă șgârcenie se măsură dreptatea pentru bietul nostru popor, cum slujbașii siguranței personale dovediți cu celea mai neome-noase fapte, trec teferi, cu zimbetul răutății triumfătoare — din calea dreptății răsunătoare.

În tremurarea unei lacrimi șovăește credința noastră pusă în sfințenia legilor.

Începând dela ministru și până la cel din urmă slujbaș al sistemului sunt călăuziți cu toții de aceleași preocupări față de noi. Împotriva noastră se pot săvârși fărădelegi fără ca autorii lor să-și primească osânda meritată. Dar va rămânea un document caracteristic pentru civilizația din țara ungurească acest proces.

Când ministrul, în urma plânsorii femeii Florea Brancu, a rânduit cercetare, Szederkényi, locotenentul de jandarm, însărcinat să cerceteze dacă sunt adevărate invenițiile aduse jandarmilor, a dat răspunsul că:

»O mare parte a locuitorilor comitatului Arad e alcătuită din o hordă valahă sălbatică, care în ce privește cultura este le-

FOIȚA «TRIBUNEI».

Stăpânia odată...

De Delavrancea.

(Urmare și fine).

În fundul buții Irina plânge și-și strânge copilul la sân.

— De ce plângi, mamă?
 — De nimic...
 — Da ce făcui eu, neiculiță?
 Ion, din alaiat capăt.
 — Ce e asta, mamă?
 — Luntre, sufletul mamei.
 — Și un' ne ducem, mamă?
 — Hei! departe... undeva...
 — E frumos, mamă?
 — Frumos, frumusețea mamei.
 — Da ce făcui eu, neiculiță?
 — Pe un' ne ducem noi, mamă?
 — Pe apă, mamă.
 — Și pe urmă?
 — Iar pe apă...
 — Iar? Și pe urmă?
 — Până dăm în mare...
 — Și marea ce e, mamă?
 — Tot apă, odorul malchii.
 — Tot?
 — Da ce făcui eu, neiculiță?
 — Și până unde ne ducem noi, mamă?
 — Până la Dumnezeu măică.
 — De ce plângi, mamă?
 — Așa îmi vine, de mă uit la tine și te văz frumos și cu minte...

— Uită-te și la ăla... cine e ăla, mamă?
 — Un rob, să ne slujească, măică.
 — Cine ni l'a dat, mamă?
 — Împăratul...
 — Împăratul?
 — Ce făcuși Ioane, ce făcuși? Că porci porci, scroafete scroafete, că biata mamă știe... la jir... la fântână ș'acasă...
 — Își făcu Ion socoteala singur și trase cu ochiul pe furis la prințesă și la coconul cu părul de aur. Cărlionții lui luminau mai tare ca lumina ce străbătea prin vrană.
 — Că poate la noroc..., cine știe...? poate...
 Irina trase cu urechile.
 — Să prea poate... și de ce nu?
 Să rupe ghlăța. Ce strica bietul porcar?
 — Ce, să se poată, Ioane? Întrebă prințesa.
 — Iacă, mări ta, o minune...
 — O minune? care?
 — Să zic, să mergem tot așa. Aste se ție preț de trei zile și trei nopți, ș'avem să intrăm la o colitură, și de vale leșele pescarilor și pe dreapta și pe stânga apei. Și cum ne-o fi norocul. Avem? Bîn. Nu? Neam duuus!
 Prințesei 'i tăcâla inima. Doamne!
 — Ioane, treci mai colea.
 — Iacă trec, mări ta.
 — Ioane...
 — Măria ta?
 — Ioane, să ții socoteală de zile și de nopți după zarea ce llicărește prin vrană...
 — Să țiu, măria ta...
 — Și la colitură să țipi cât îl putea...
 — Cât oi putea, măria ta.
 — Să împarți măcălliga în trei și să mănânci câte-o parte în fie ce zi. Ai auzit?

— Auzit, măria ta.
 — Și eu am să împart zmochinele în nouă părți. Două copilului și una mie. D'oi leșina să-și spul că dorm, d'oi muri să-și spul c'am adormit.
 — Ce să spue, mamă?
 — O vorbă, măică.
 Împărțiră merindele. Prințesei îi venea zece zmochine pe zi. Măncară. Bău, Irina și copilul. Întinse plosca și lui Ion. Ion abia o atinse cu buzele și o ștersese cu măneca la gură. Copilul adormi. Într'un târziu somnul învinse pe Irina. Plecă capul p'o mână. Se lipi de copilul ei și adormi.
 A doua zi copilul se deșteptă. Abia crăpase ochii.
 — Mie foame, mamă!
 Irina se uită la șiturile de zmochine. Șăzuseră. Se hotărî ca ea să nu mai mănânce. Copilul ronțăia zmochină după zmochină, Muma își udă gura cu nițică apă.
 — Nu mănânci, mamă?
 — Nu mi-e foame, măică.
 Ion îi întinse bucățica lui de măcălligă.
 — Nu, Ioane, tu să ții în puteri.
 Și se sfârși dela inimă. Se lungi blnișor.
 — Ți-e somn, mamă?
 — Da, mi-e somn, puiul mamei.
 A treia zi cu greu deschise ochii și iar îi închise. Copilul, flămând, imbuca întruna. Mai rămăsese câteva zmochine.
 — Ioane, mama ce face?
 — Doarme, dar n'a adormit.
 Ion înghiți în sec. Apa eră mai repede. S'apro-piau. Simțîa Ion colitura dupăcum se ducea bu-ția, în sus și în jos. Și strigă cât îl lua gura.

un grad foarte inferior, e gata ori când a săvârși crime și siguranța publică o primejduiește încontinuu. *Față de un asemenea popor* ar fi o greșală să se procedă cu cruzare și domol, pentru că astfel s'ar ajunge la destrămarea totală a ordinii publice. Prin urmare, *jandarmeria e vrednică de toată recunoștința că față de astfel de elemente s'a folosit pe de-antregul de dreptul său prescris în regulament*.

Cuvintele astea sunt expresia pregnantă a sistemului de persecuții sub care gemem. Cutezanța cu care s'a formulat infamia asta, vedește îndeajuns, că obtuzul satrap s'a știut la adăpost de pedeapsă. Ci noi chiar și pentru învinuirile adevărate avem să facem Calvarul șicanărilor din judecată în judecată. Dar rămâie acest răspuns al ofițerului de jandarmi un document viu pentru suferințele noastre și atragem luarea aminte a lumii culte asupra lui.

Răsfoind în cartea sorții, închidem și pagina asta neagră în nădejdea că toate vor avea odată un sfârșit...

Ministrul - președinte Sturdza în Viena. Se anunță din Viena, că ministrul președinte Sturdza a plecat ieri din București la Viena. Dl Sturdza va avea azi întâlnire cu ministrul de externe baronul *Aehrenthal*. Presa întreagă accentuă viu importanța întâlnirii celor doi miniștri, ceace se dovedește și prin faptul că dl Sturdza sosește împreună cu prințul *Schönburg*, ambasadorul austro-ungar în București. D-nul Sturdza va avea o întâlnire mai târziu și cu cancelarul Bülow.

Din brutalitățile maghiarizării. Ieri am anunțat că »Liga ungurească pentru protecția copiilor« a înființat la Seghedinul-nou un azil cu scopul de a crește pe copiii părinților săraci supuși ungari și trăind în România. Intre aceștia se află și un număr de 12 copii români, fii de români din Ungaria emigrați în România. Acești copii

nu știu nici un cuvânt ungurește. Scopul în care au fost aduși la Seghedinul-nou și tocmai acolo e evident: maghiarizarea. Nu poate fi vorba aci de un scop pur umanitar, căci dacă liga suspomenită ar fi călăuzită de el, atunci ea nu avea nevoie de a căuta copii nevoiași prin România, când putea strânge destui de pe străzile orașelor ungurești și mai ales din cartierele și ungherele de sărăcie și de vițiu ale capitalei ungurești.

Frământări în sânul bisericii sârbești. Alegerea patriarhului, fixată precum se știe pe 28 Iulie, răscolește valuri tot mai mari de agitații în sânul bisericii sârbești. Candidații firește sunt destui, pentru că toți episcopii sunt eligibili, că cine va ieși însă învingător și va deveni astfel capul bisericii sârbești și stăpân peste averile ei colosale, deocamdată este incalculabil. Guvernul nu tănuiește de loc simpatia sa pentru episcopul de Buda *Luclan Bogdanovici*, un instrument docil al său, față de acesta însă se pare că întrunește mai multe șanse episcopul de Vârșeș *Zmejnovici*, față de care, radicalii, cari fac majoritatea congresului, au și oarecari obligamente morale; el singur doar dintre episcopi a fost cu dânsii în lupta lor crâncenă pentru răsturnarea lui *Brankovici*.

Nu e exclus însă că vre-un compromis oarecare să nu scoată pe vre-un a' *trellea* învingător din urnă.

Între radicali de altfel dispoziția este pesimistă. Guvernul se întrepune fățiș pentru candidatul său *Bogdanovici* și aceasta într-un mod care are aerul să spuie că altul nici n'ar putea conta la întărirea președinției. Partidul radical cum ar putea însă fără a se desavua complet ori chiar a cădea în ridicol, — să-și dea voturile sale lui *Bogdanovici*, nepotul și exponentul din trecut al lui *Brankovici* în contra căruia a luptat?

Fire de parvenit, firește lui *Bogdanovici* nimic nu i se pare azi prea mult să promită numai să ajungă scopul. Cum va putea el însă să-și împlinească aceste promisiuni în două părți și față de guvern și față de radicali? Evident că pe unul va trebui să-l înșele nu credem că în privința aceasta c'neva dintre radicali poate fi în dubiu.

De aceea nu credem că partidul radical să săvârșească greșeala de a-și da voturile episcopului renegat de Buda — *Bogdanovici*.

Un răspuns prost. Ieri am publicat un remarcabil articol din »Zeitfragen« suplimentul z'a-

rului »Deutsche Tageszeitung« din Berlin. În numărul său de ieri »Pester Lloyd« răspunde printr'un articol de fond lung, dar foarte slab. Căci în loc de argumente serioase, ziarul finanței jidano-ungurești, acuză Germania de aceeași crimă ce se impută Ungariei: asuprirea națională împotriva popoarelor de altă limbă. Dar »Pester Lloyd« uită și uită într'adins că dacă chiar are dreptate, aici nu-i vorba de asuprirea națională din Germania ci de cea din Ungaria și răspunsul ei nu-i decât o încercare de a abate discuțiunea în altă direcțiune pentru a masca adevărul acuzelor ridicate împotriva lor.

Dar tactica asta de a striga pe hoți pentru a scăpa singur de-aci înc'o nu va mai merge. Opinia publică a văzut și vede bine cine a furat și îi va ține pe hoț de mâneacă fără a se mai lăsa amăgită de strigătele lui viclene.

Maghiarizarea numelor de localități din comitatul Aradului.

În ședința de ieri a congregației comitatului Arad protonotarul *Boros Iván* a dat citire unei propuneri de a se schimba numele de localități nemaghiare din comitatul nostru. Propunerea a fost primită, și acum în felul acesta dintr'o singură lovitură mai mult de 150 de localități au primit nume ungurești.

Acest odios atentat la caracterul istoric românesc al unui întreg și mare ținut trebuie să trezească cea mai mare indignare și revoltă în sufletul fiecărui român. Dar această crimă împotriva naționalității noastre are și o parte caraghioasă și comică. Nouăle numiri »ungurești« sunt în partea lor covârșitoare niște stilcături pocite și hibride de cele mai multe ori fără cap și fără coadă și fără cel mai mic înțeles în nici o limbă europeană.

La cele mai multe din aceste pocituri de cuvinte urite nu se învederează nici o regulă, nici un sistem care s'ar fi urmat la formarea lor, afară de dorința nebună de a schimba, de a dărâma cu orice preț tot ceace poate aminti caracterul istoric și românesc al acelor localități.

Căci dacă din *Bârsa* care până acuma

— Măi pescari, măi, prindeți butia că ne rămân dosgele!

Irina dădu să se scoale și nu putu. Copilul o luă de gât cu amândouă mânuțele.

— Mamă, mi-e foame!

— Ia! șopti Ion.

De pe maluri s'azi: — »Puneți mâna pe ea. — »Așineți, măc. — »Na, ne-a scăpat!« Irina leșină. Copilul plângea

— Ce face mama, Ioane...

— Doarme neică., și eu am să dorm... și tu ai să dormi...

Butia plută în și se ducea pe firul apelor. Ion să scărpină în cap.

— Ei, ce te faci Ioane? Ce făcuși, neicullii? Ce rău făcuși cu pe Iana? Ba un bine, da...

Ș'odată se luminea ca ziua.

— Dar asta, ce fu? Eeee! Ia să mă gândesc neicullii!

Și se gândi la peștele de aur. Ba să-l dea vin, ba mâncare ba cuțite, ba câte alea toate. Ș'odată, ciocniri de păhare, de farfurii, de solnițe, și două damingene pline, rase, și pește fript, și pește prăjit. Se puse masa.

— Eeee! păi stăi verișcane!

Puse mâna pe mânele prințesei. Mânele calde. Freac-e pe mâni și pe tâmpile cu vin negru, pău'o trezi. Prințesa se șterse la ochi.

— Ioane, eu sunt, mă?

— Da, măria ta.

— Ioane, tu ești, mă?

— Cum să nu, măria ta, eu Ion, purcarul, feciorul mamei din sat.

— Ei, cum, Ioane?

— O taină, măria ta. Să mâncăm, și-ți apui unde.

Mâncară bine ba și Ion spuse toată istoria cu peștele de aur. Prințesa se cruci. Se gândi, se răs-gândi, se'nroși până în vârful urechilor.

— Toarnă încă un pahar și să-mi răspunzi la ce te-oi întreba.

— Cum să nu, măria ta.

— Mă, Ioane, și când aduseși purcelul, eu nu nălbiam pâzele?

— Ba nălbial, măria ta.

— Bliine. Și, tu, ce făcea?

— Mă uitam, măria ta.

— Ei, unde?

— Iacă, așa...

— Ei, cum așa?

— Iacă, în cotrovașlea, ca omul...

— Mă, tu te uitai la mine...

— Apoi dă, măria ta, tot să mă fi uitat, ca de când venisem și până am tuit-o...

— Și la ce te gândiai?

— Dă...

Și plecă ochii în jos. Irina, ca un bujor.

— Mă Ioane, tu, te gândiai la mine...

— Dă...

— Și la peștele de aur...

— Dă...

— Și...

— Și tu eu?

— Dacă e așa, de ce nu te-ai gândi tu să te faci un prinț leit?

Ion întoarse capul. Se rugă ce să rugă, și simți în toată filata lui o prefacere. Din cap până în picioare fu altul, în zale și firețuri, la mijloc un cordon poleit și colțul îl strălucia de te vedeai în el. Copilul îl privi ulmit și zise:

— A! împăratul Ion!

Și se duse în brațele lui.

— Ei, Ioane, îi zise prințesa, cât o să plutim? Nu ne-a fost destul?

Ion se plecă frumuseț înaintea ei, îi sărută mâna, și-și croi planul cari se izbândi înocmal. Butia se lăsa la mal, plesniră cercurile, și se pomenuiră la un luminis cu iarbă, cu flori, cu un palat de marmură, cu roabe și robi de toate felurile, negri și buzași, albi și rubeni de-și eră mai mare dragui să te uiți la ei. Și toți se plecără în pământ.

— Lung drum făcurăm, băeți.

— Lung, măria ta.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de amintir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynil, labrador etc., din pietre de marmoră magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánortak.

ungurește se scria *Berza* s'a făcut *Borza*, care este rațiunea de a fi a acestui nou nume? Ungurește el nu înseamnă nimica (pe cât se întinde știința noastră de ungurește) și suntem siguri că dacă mai înainte ar fi fost *Borza* azi s'ar fi făcut *Berza*, numai și numai pentruca vechia formă să facă loc unei forme nouă.

Tot așa din *Gurba* — *Garba*, din *Sikula* (rom. Șicula) — *Sikola* din *Ujpanát* (rom. Pănad) — *Ujpanád*, din *Mikalaka* (Micălaca) — *Mikelaka* etc.

Sau ce înțeles are, când pentru cele două comune numite *Roșia* (una în cercul Șebiuului și alta în cercul Hălmașiului) se dă pentru una numele *Borosrózsa* și alta *Marosrózsa*? *Borosrózsa* înseamnă românește cam *trandafir de vin* deci un *non sens* care putea să fie format și invers *Rozsásbor*, vin de trandafiri.

De multe ori comisia înărcinată cu acest nou »botez« a judecat ca jidanul Itic care vrea să-și »maghiarizeze« numele, dar caută totuși un nume cu aceași inițială pentru a nu fi nevoit să-și schimbe monogramele dela rufe.

Așa din *Obîrșta* s'a făcut *Óborsó* va să zică *piper vechiu* (dece nu mai bine *Ujaprika*?) din *Trojás* s'a făcut *Tarjás* (intraductibil) și alte formații estetice ca *Borosztok* (din *Brusturi*?) și *Revekes* (Revetiș). Cum vedeți aici nu-i atât vorba de un »botez« cu apă sfințită ci poate de un botez cu cuțitul după rit jidovesc...

Altă dată comisia nu a avut nici măcar fantazia sau aptitudinea de a găsi un nume nou, ci s'a mulțumit de a da, alipi la cel vechiu încă un cuvânt nou, ca bunăoară *Maroscsicsér* pentru forma *Csicsér* care-i o stălcire a numelui românesc *Cidr*.

Tot așa avem *Tiszafalva* pentru *Tisa* (rom. Tisa) din *Csmacs* — *Halmágycsucs* (Ciuciu) *Aranyág* — *Székesaranyag* — deci după principiul ca noul nume să fie mai lung și mai — prost decât cel vechiu.

Dar cetitorii noștri vor fi sătui și cu

aceste probe. Mai multe nu le dăm căci știm că nu s'obișnuieți cu bucatele prea prapricate seau prea »cușăr« și li-se va — pleca de ele!

Din străinătate.

Un discurs al principelui Bulgariei. *Sofia*. Adresa ca răspuns la discursul tronului a fost votată de Söbranie fără nici o schimbare și a fost prezentată astăzi principelui.

Cu acest prilej principele a adresat deputațiunii Söbraniei alocuțiunea următoare: »Cu o deosebită plăcere am ascultat cuvintele adresate la numele reprezentanților poporului. Sunt fericit de a pută împărtăși sentimentele voastre și înțări speranțele împreună cu aleșii națiunii. Misiunea voastră, ca și a mea, este de a pătrunde adânc în inima poporului, de a cultiva dorințele națiunii și de a căuta prin mijloacele cele mai cuminți să asigurăm bunul trai al poporului. Imi este plăcut a observa în mijocul vostru, pe lângă veteranii vieții politice, forțele tinere care pentru prima oară se pun în serviciul națiunii.

Sperăm, cu ajutorul generațiunii nouă, că vom pută să urmărim cu aceeași energie misiunea civilizatoare a acestei frumoase Bulgarie binecuvântată de Dumnezeu.

Am fost mișcat de sentimentele mărturisite cu prilejul căsătoriei mele cu Prințesa Eleonora; vă mulțumim din toată inima.

Călătoria flotei germane. Flota de războiu germană s'a pregătit în portul Kiel pentru o călătorie lungă la insulele Azore și Canare. Acuma patru săptămâni a făcut o călătorie până la coastele Norvegiei, Olandiei și Angliei și până la Vigo (Spania). Prințul Henric de Prusia soace înas că o călătorie în mări necunoscute și departate e de cea mai neapărată nevoie pentru deprinderea echipajelor, spre a le da încredere în sine. O noțiță publicată în ziarul arafă, că nu e vorba de nici o manifestație ceva și că o flotă de 16 chirasate, două vase de cărbuni și un număr de torpiloare nu e o putere de desprețuit, ce-i drept, dar față cu flota uriașă a Angliei nu are nici o însemnătate.

Călătoria începe pe la mijlocul lui Iulie.

Criza ministerială în Serbia. Șansele aplinării crizei guvernamentale scad de oarece se manifestă de pe acum averalunea vechilor radicali pentru un cabinet Milovanovic.

În cazul când dl Milovanovic nu s'izbuti să formeze un cabinet se crede că s'ar da puterea unui cabinet vechiu radical cu dl Protici care ar dizolva Skupștina și ar prelungi cu patru luni bugetul în curs.

De oarece înas acest expedient a mai fost aplicat odată chiar în acest an, să crede, că opozițiunea ar considera o atare dizolvare ca o lovitură de stat.

Evenimentele din Rusia. »Agenția Westnik« află, că dela 1 Iulie au loc arestări în masă și expulsări de persoane care aparțin partidelor extreme. 350 de persoane au fost expulzate în acest mod. Aceasta nu este în legătură cu o conjurațiune în contra vieții țarului, dupăcum s'a vorbit.

Înțelegerea dela Reval. Cercurile competente — scrie »N. Fr. Pr.« — asigură că nu poate fi vorba de un nesucces în ce privește înțelegerea dela Reval, după cum spune »Berliner Tagblatt«.

Întrevederea dela Reval — zise ziarul vienez — a fost greu de pus la cale, dar tocmai greutatea aceasta arată că rezultatul ei va fi bun — și aceasta cu atât mai mult cu cât Anglia a făcut concesiile asupra propunerilor relative la coloanele volante.

Propunerile engleze au de bază pacificarea imediată a Macedoniei.

Nota engleză în chestia macedoneană spune că înainte de aplicarea reformelor în Macedonia, trebuie ca aci să domnească ordinea. Ordinea aceasta se poate obține repede prin crearea corpului mobil bine înarmat, sprijinit de cavalerie și artilerie. Jandarmeria va avea numai rolul de informatoare a corpului mobil, care are menirea să distrugă bandele existente și să împiedece formarea altora nouă.

După cum se asigură în cercurile politice engleze, Grey s'a angajat prea mult față de opinia publică a Angliei, de a realiza reforme adevărate în Macedonia, încât e sigur că acordul dela Reval s'a făcut pe baza unor asemenea proiecte de reforme.

După părerea cercurilor politice, izbucnirea mișcării umerilor turci în Macedonia va fi în sprijinul reformelor. Aceasta din pricină că Poarta va trebui să fie acum mai conciliantă.

Situația în Balcani. Proclamațiunile tinărilor turci au fost pretutindeni răspândite în imperiu. Poliția a distrus toate placardele prin cari revoluționarii făceau apel la patrioți ca să se unească pentru a pune capăt stărei actuale de lucruri.

— Să ne odinim.

— — La poruncă, măria ta.

— Irina tuă de braț pe lon care se înroși para focului. Ajungând la etacurile lor, prințesa îl zice:

— Ei! măria ta, să faci acum, când o veni împăratul, să se întâmple tot ce oi gândi eu. Ah! tată, am să și-o coc eu!

— Ori ce oi poți.

Nu trecu mult și împăratul Drăgol auzi că de vale, la o depărtare de patru zile, un nebun i-a turburat împărăția, a ridicat palate și a pus stăpânire în silă și fără de știrca lui. Repezi într'acolo o ceată de cercetași, cari dădură o raită și-l vestii că așa e după cum auzise el. Împăratul se cătrăni și se puse în fruntea a o sută de călăreți, ostași aleși, unul și unul. În două zile și jumătate n'aură ce face, că goniau ca călușarii la nuntă. Zăriră palatul de marmură.

— Să mi l legați cot la cot și cucoana lui să ne slujească nouă în masă.

Mal trecu puțin și văzură o femeie, p'un cal iute ca o săgeată, alergând împotriva lor, c'o rochiă de borangie, cu colful tras pe ochi și de supt colful părui curgea ca niște sculuri de ibrișim

gălbui. Și sabla, învârtind o pe d'asupra capului, scăpără fulgere, fulgere.

— Ah! iepuri fricoși! stăgă femeea.

Abia scăpă vorba, și calii lor speriați o tăleu pe unde veniseră în zadar călăreții trăgeau dă fră, în zadar împăratul se pleca pe coama calului și să da pe spate opintindu-se din toate puterile, că se duceau într'un nor de praț și nu se opriră decât noaptea când se ridica luna cu coarnele de argint la jos. Împăratul era ca pământul și sula îndesat de mânie. Poposiră. A doua zi împăratul se arunca pe cal, și toți după el. Răsunau pădurile de tropotul viforos. Iar zăriră palatul de marmură. Și femeea, iar te eși înainte. Calii nu se mai speriară.

— Ah! d'acuma...! Nava! fiică!

Ca grindina căzură asupra ei. Armele zângăniră.

— Dați, mă!

Mulți răbufniră ca niște bușteni răsturnați.

— Dați, mă!

Răcni împăratul și să repezi. Calul alunecă și rostogoli pe călăreț. Cei cari rămăseră în șea, străuse rândurile și năvăliră chiuind de clocoliră valea și zăvoarele. Care cum se apropiă se scu-

tura din scări și se ducea de trei ori peste cap. Până să se ridice, două roate de arcași, negri ca abanosul, Picați ca din genune, îi legară cobuză și-i duse ca pe niște măgari, unii după alții. Și mergeau cu capetele în jos umiliți de rușine.

În mijocul curței, și la fața lumii, îl rândui pe trei șiruri, să le tae capul.

— Eu am murit de mult! zise împăratul.

Treizeci de gliași cu securile n'au mâni înaintură.

— Ridicați colful, mai zise împăratul, să văz, cine m'a învins?

— Da? răspunse femeia și-și dete colful peste cap. Privește bine...

Împăratul căzu cu fruntea în țărână. Irina îl ridică, cu mânele ei, și plânseră, plânseră, amestecându-și lacrimile. Apoi îi spuse tot, și se puseră pe-un chief de se duse vestea în patria părți ale lumii.

Pe lon îl așeză peste jumătate din împărăție. Iar împărăteasa, mama Irinii, umbra toată ziua cu coplașul de mână.

8 Maiu — 1908.

Toate damele se facideal de frumoase

prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței, pistruile, petele de ficat ștoate necurățeniile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerterár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția higienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Numai cu chipul acesta a fost cu puțință menținerea dominației turcești în Macedonia. Nu mai voim o nouă concentrare a armatei, — zic manifestele — o miliție bună și o poliție cinstită e îndestulătoare pentru menținerea ordinii. Vice-maiorul Reizi bel a fost însoțit în fuga lui, de 18 soldați; mai mulți consilieri de stat s'au unit cu el și au declarat rebeliune. Trei batalioane de albanezi au fost trimise în urmărirea lor; dar ele au refuzat să execute ordinele, tretaxând că nu pot trage în proprii lor compatrioți. S'a cerut atunci, în toată grabă, trei batalioane din Smirna. Linia telegrafică Monastir-Constantinople a fost distrusă. La Constantinople au fost convocați rediții.

Soldații nu ascultă de nici o disciplină. Un supus german a fost prădat la drumul mare de soldații turci. La Condalli, pe Bosfor, soldații l-au maltratată doi francezi.

O notă a Angliei sosită la Berlin lasă să se înțeleasă că acordul cu Rusia s'a făcut foarte greu. Una din condițiile restabilirii liniștii în Macedonia este instituirea unui corp de armată de 12000 oameni; în ceace privește organizarea financiară și economică, se așteaptă la Berlin nota Rusiei, care se va ocupa de ele.

După zările germane, va fi comandant al corpului 2 de armată, tenibilul Osman Pașa; iar asupra Macedoniei ar merge acum 36 batalioane.

În Bulgaria, răscoalele macedonene au avut un ehou foarte mare, un om de stat bulgar a declarat unui redactor al ziarului »Berliner Tageblatt«, că principatul bulgar nu poate stă indiferent față de evenimentele din Macedonia. Se zice că principele Ferdinand ar fi declarat regelui Angliei: »Nu-mi mai rămâne să aleg decât între război și revoluțiune«.

Intervanța Rusiei la Belgrad a avut ca urmare declarația Bulgariei că dacă bandele sârbești nu vor încetă operațiunile, Bulgaria va recurge la mijloace extreme.

În fine se știe că la Constantinople funcționează în permanență consiliile de război, sub președinția Sultanului și că se fac planuri de mobilizare în caz de război.

Date fiind aceste împrejurări, e lesne de înțeles că în Bulgaria domnește credința într'un război foarte apropiat, deși grosul populației e pașnică și nu dorește războiul.

Turcia speră încă într'o reușită a reformelor, care i-ar fi foarte prielnică nu numai pentru Macedonia, dar și pentru Armenia, Albania etc., unde domnește cea mai neuzită corupție.

Europel îi revine îndatorirea de a silii pe Turcia la o ameliorare și aceasta în chiar interesul economic al popoarelor europene.

În legătură cu aceste evenimente, se comentează faptul că Bulgaria a concediat 20 mil soldați pentru a-și face recolta. Concediile acestea sunt un semn de potolire, pe care Bulgaria a voit să-l dea Europei.

Din Persia. După știrile primite de ziarul »Times« se crede, că șahul va rămâne învingător.

Curcile guvernamentale rusești socot sincere declarațiile șahului în ce privește menținerea constituției, dar se tem, că șahul va fi împiedecat de reacționari, sub a căror influență se găsește acum, să-și ia rădădala.

Ziarul rus »Rieci« primește din Teheran știrea că, după o declarație a ministrului rus Hartwig, persoanele ce formează camarila din jurul șahului își dau toate silințele pentru a face să se restabilească absolutismul, ceace ar putea da naștere la mari incurcătură în toată țara.

Se spune, că legețunea rusească își întrebunțează toată influința ei în favoarea constituției, căutând să oprească pe șah dela măsuri greșite.

— După o știre d'n Taebriș, din arsenalul de acolo au fost furate toate armele și munițiile.

Mișcarea culturală.

Importante hotăriri luate în ședința plenară a secțiunilor Asociației.

Ieri am dat știri despre ședințele plenare ale secțiunilor literare-științifice ale Asociației ținute la Sibiu. Arătasem hotăririle luate până la ședința de Miercuri înainte de prânz.

Miercuri 15 l. c. după prânz la 4 ore s'a ținut ultima ședință la care au asistat iarăși toți membrii din celelalte ședințe.

S'au luat în dezbateră rapoartele secțiunilor a celei, istorice, literare, științifice, școlare și economice. Raportori au fost la cea istorică dr. Ioan Lupaș, la cea școlară dr. Ioan Stroia, la cea științifică Arsenie Vlaicu și la cea economică R. Simu.

Mai întâi de toate s'a luat cu aprobare la cunoștință hotărirea secției istorice ca pentru complectarea dicționarului comunelor românești să se continue cu culegerea și coordonarea datelor referitoare la numele toponomastice (numiri de văi, dealuri, munți, părți de locuri, hule, puste etc.) precum și adunarea numelor de familii, de botez și a porecelor ce se întrebunțează la poporul nostru.

Dicționarul numelor de localități, se știe, a fost hotărât încă de anul trecut și este ca și gata, încât el va putea fi publicat încă în cursul acestui an sau la începutul anului viitor. El se va compune din trei părți. Partea întâie va cuprinde numirile românești ale tuturor localităților din țara noastră, locuite de români, arătându-se și toate datele statistice și administrative prietoare la ele.

Partea a doua va cuprinde lista aceluiaș comune cu numirile lor oficiale ungurești, alăturându-se la ele și cele românești și nemțești, pentru a înlesni unui român cunoșterea unei localități românești citate în limba ungurească. Partea a treia în sfârșit va cuprinde numirile nemțești alăturându-se cele românești și ungurești pentru acelaș scop ca mai sus.

Acestea ar formă la un loc partea întâie generală a dicționarului care, cum am arătat e gata. Partea a doua ar fi lista numirilor toponomastice arătate mai sus. Aceasta fiind o lucrare mai complicată se va face întâi o încercare de-a culege datele necesare din 4 comitate românești, anume:

Cu culegerea acestor date pentru comitatul Aradului s'a însărcinat dl *Vasile Goldiș*, pentru comitatul Caraș-Severinului dl *Teodor Păcășianu*, pentru comitatul Turdariaș dl *Silvstru Moldovan*, pentru comitatul Sibiu dl *Nicolae Togan*.

În legătură cu propunerile secției istorice s'a hotărât ca în anul 1911 când se împlinesc 50 de ani dela înființarea »Asociației«, acest iubilium să se serbeze în mod vrednic și solemn. Cu prilejul acesta se va publica un mare almanach cuprinzând date istorice asupra trecutului și activității ei. Almanahul acesta va cuprinde și material literar la care vor colabora cei mai de frunte literați.

La propunerea secției școlare s'a hotărât ca în »Biblioteca populară« a Asociației să se publice broșuri pentru șco-

larii de clasele primare de cuprins instructiv și educativ.

În acelaș timp în baza unei hotăriri mai vechi s'a decis să se publice în broșurile biografiile figurilor mai marcante ale istoriei noastre. Pentru executarea acestei hotăriri s'a adoptat lucrarea dlui dr. Ioan Rațiu despre Papiu Ilarion, Dl Teodor Păcășianu s'a însărcinat să scrie biografia lui Vichentie Babeș și dl dr. Ioan Lupaș pregătește biografia populară a lui Andrei Șaguna. Toate aceste vor fi scrise într'un graiu ușor și limpede pe seama poporului, pentru a trezi într'ânsul cultul trecutului nostru.

Convocare.

Adunarea cercului a despărțământului »Abrud-Câmpeni al »Asociației pentru literatura română și cultura poporului român« se va ține în comuna Ofenbala în 9 August n. 1908, cu următorul:

PROGRAM:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării la 11 ore a. m. în edificiul școlii.
3. Raportul general al comitetului cercului despre activitatea sa dela ultima adunare cercului.
4. Raportul casierului și bugetul pe 1909.
5. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi și încasarea taxelor.
6. Disertațiunile populare, prezentate directorului cu 5 zile înainte de adunare.
7. Rapoartele șgenturilor comunale.
8. Propuneri, făcute conform statutelor.
9. Verificarea procesului-verbal și închiderea adunării.

Câmpeni, 7 Iuliu 1908. Comitetul desp. »Abrud-Câmpeni«. Romul Furdul director. Demetria Gaia secretar.

Înștiințare.

Se aduce la cunoștința onoratului public român, că cursurile »Școlii pentru economia și industria de casă« din Sibiu se încep în 15 Sept. n. Școala are o secțiune economică și una industrială.

1. Instrucțiunea secțiunii economice (Instructoară doamna Iulia Dancăș) cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pânel; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; spălătul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chemia bucatăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secțiuni e împărțit în: curs de toamnă dela 15 Septembrie până la 15 Ianuarie, curs de iarnă dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie și curs de primăvară dela 15 Aprilie până la 15 Iulie.

Elevete, al căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuască în edificiul școlii, str. Baler nr. 1 (edificiu »Albinei«).

Se primesc numai eleve, cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucțiunea este exclusiv în limba română. Se conversează însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă.

Taxele prescrie sunt: pentru cursul de toamnă au a solvi elevele interne cor. 200 —, cele externe cor. 160 —; pentru cursul de iarnă (se primesc numai eleve interne) cor. 230 —; pentru cursul de primăvară elevele interne cor. 150 —, cele externe cor. 120 —. Elevete, cari frecventează toate trei cursurile, solvesc pentru cursul de iarnă numai cor. 150 —. Taxele sunt a se solvi pentru fiecare curs în mod anticipativ.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perni, 2 schimburi pentru pat, 1/2

Corsete moderne și specialități
gata și după măsură, confecțiunea cea
— — — — — mai bună la — — — — —

PILCZ IRMA,
fabricantă de corsete,
Arad, str. Deák-Ferencz nr.2.

Damele cari locuesc în provincie să
ceară îndrumări pentru luarea mă-
— — — — — surei. — — — — —

duzină din rufele necesare, 6 ștergere pentru buclărie, piepten, perle pentru cap, perle pentru dinți, hainele necesare. Șorțurile pentru bucătărie și-le vor face elevele înseși; dar șorțuri pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale (instrucțiunile d-șoara Alexandrina Tleranu), cuprinde: cusut, croi, împletit cu mașina, tors și țesut.

Elevele pot fi interne și externe. Cele interne au să solvească pentru întreținere o taxă lunară de cor. 50.—, și didactru lunar de cor. 10.—, cele externe didactru lunar de cor. 10.—. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, pisporă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, jumătate duzină din rufele necesare, piepten, perle pentru cap, perle pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 15 Sept. n. și se termină la 15 Iulie n.

Alte informațiuni se pot primi dela:

Comitetul

»Reuniunii femellor rom. din Sibiu«.

NOTĂȚI.

ARAD, 17 Iulie n. 1908.

— Ploaie. O ploaie abundentă a căzut ieri și azi, după o secetă îndelungată de mai multe săptămâni.

După informațiile ce primim, ploaia a udat aproape întreg pământul românesc. A plouat în Transilvania, pe întreaga vale a Mureșului, prin părțile Timișorii și în Bihor.

O adevărată bincăvântare cerească deci care scapă acum a doua-ora în censul din urmă recolta acestui an.

— Wekerle la Petroșeni. Primministrul Wekerle a sosit ieri dimineață la Petroșeni în societatea secretarului de stat Szteréyi, ca să inspecteze minele de cărbuni ale statului. Din Petroșeni ministrul a plecat la Vulcani, apoi la Hunedoara, unde a fost întâmpinat de primarul orașului George Dănilă. Wekerle a cercetat fabrica de fier a statului.

Incepând dela plecarea lui din capitală și pe întreaga linie până la Petroșeni, de fiecare stațiune i s'au alăturat doi-trei funcționari, așa că de prezent pacea satelor românești o stărnește gălăgia unui cortej lung de hămesii după grația lui.

— Cosistor plenar în Oradea-mare. Ni-se scrie: Consistorul ort. român din Oradea-mare, la 1/14 Iulie a. c. a ținut ședință plenară sub prezidiul P. C. Sale dlui vicar episcopesc și președinte consistorial Vasile Mangra, la care au participat acesorii din cler: Elia Moga, Vasile Papp, Toma Păcală, Andrei Horvath, Ion Teorean, Georgiu Dudulescu, Alexandru Muntean, Ștefan Domocoș, Mochie Vancea, Georgiu Papp, Vasile Leucuța și Moise Popovici; dintre mireni: Nicolae Zigre, dr. Aurel Lazar, dr. Nicolae Popovici, Paul Gavrilete, Ion Pinter.

S'au luat decise meritorice pentru executarea concluzelor sinodale, s'au discutat chestii curente, între altele, s'au stabilit condițiunile concursului care se publică pentru vacantul post de secretar consistorial, cu termenul de 30 August n. c., precum s'a numit și comisarul consistorial pentru conducerea actului de alegere de protopresbiter în vacantul tract al Vașcăului, în persoana acesorului-referent consistorial Andrei Horvath. După ședința plenului și ale senatelor, P. C. Sa dl vicar Vasile Mangra a intrunit la masa sa ospitală pe acesorii prezenți la ședințe.

Zăpadă. Din Graț se telegrafiază: Azi noapte a nins mult pe munții din Siria și Carinthia.

— Regimentul Francisc Ioseph. Principele regent al Bavariei a dat ordinul că regimentul al 13-lea Infanterie să poarte de acum înalte numele regimentul 13 Infanterie Franz Iosef, împăratul Austriei și Rege apostolic al Ungariei.

— Congresul panslav dela Praga. O corespondență din Praga ne aduce următoarele amănunte despre congresul panslavilor, de care s'a ocupat și la loc de frunte ziarul nostru:

În ședința de deschidere a congresului deputatul dr. Kramarz a făcut o propunere cu privire la organizarea pressei slave. În scopul acesta s'a extras o comisie compusă din 2 ruși și 2 poloni, 4 cehi și câte-un bulgar, sârb, croat și slovac, care va avea să înființeze în toate centrele slave mai însemnate asociațiuni culturale și să îndeplinească lucrările pregătitoare pentru organizarea centrală, editând ziare. Ar fi de dorit — a zis Kramarz — ca să se înființeze un birou telegrafic deosebit, care să transmită ziarelor slave evenimentele din lumea slavă. Cu organizarea acestui birou s'ar putea încredința sindicatul zărilor slave din Praga. În viitorul apropiat congresele zărilor slave ar fi consult să se ție la Petersburg, Moscova, Varșovia, Lemberg, Belgrad, Sofia, Cetinje și în alte centre slave.

S'a discutat apoi cum să se înființeze banca slavă. Referențul dr. Preias arată că o astfel de bancă ar slugi nu numai interese naționale ci și economice. Intențiunile legate de înființarea acestei bănci nu sunt de caracter agresiv, ci întesc numai separarea financiară de celelalte popoare, întrucât slavii să se poată desvolta liber pe acest teren. Congresul a hotărât să se exmită o comisie de 12 membri cu însărcinarea să facă lucrările pregătitoare. Discuția se va continua la Varșovia. Centrul principal al băncii se contemplează să fie în Praga. Capitalul necesar să se semneze în Boemia, Rusia și în celelalte țări slave, eventual și la națiunile cari simpatizează cu slovacii. S'a mai discutat apoi de încheierea chestiunea Ibrărilor slave.

Ziata Praha, Orașul aurit, a dat un buchet festiv în cinstea congresionistilor, la care delegatul rus Krasovski, a toastat pentru M. Sa monarhul, Kramarz pentru țarul Nicolae. S'au mai rosit toate și pentru domnitorii din țările slave.

Un moment înălțat în șirul festivităților a fost împrietenirea dintre ruși și poloni. Ziarul »Narodni Listy« descrie scena aceasta în felul următor: Kassevici, delegat polon, a declarat în numele polonilor, că polonii dau mână frățescă cu rușii în vederea ideilor panslaviste. Krasovski, delegat rus, a mulțumit în numele rușilor pentru declarația asta provenită din inimă sinceră, adăugând că pe vremea vechiului sistem de guvernare în Rusia rușii n'au avut întru nimic soartă mai bună ca polonii. Când Kassevici și-a isprăvit vorbirea, polonii toți s'au ridicat în picioare și între ovățile entusiaste ale congresionistilor au dat mâna cu el. La propunerea lui Kramarz s'a hotărât apoi să se trimită din acest prilej sărbătoresc o telegramă de felicitare lui Chomjakov, președintele dumel.

— Muzeul național slovac. În August n. se va inaugura cu mari solemnități la Turóc-szentmárton muzeul național al slovacilor. Afară de deputații slovaci naționaliști, cari vor lua parte în număr deplin, și au mai anunțat participarea la festivitățile prilejuite de acest însemnat moment cultural în viața fraților slovaci, și un frumos număr de oaspeți din Boemia, Moravia și Polonia, ba până și din Rusia. Discursul serbătoresc îl va rosti medicul dr. Iosif Petrivic. După inaugurare »Zivena« reuniunea de cântări a femeilor slovace își va ținea adunarea generală, iar sara va fi ban-

chet în edificiul »Narodni Domban« (casa națională). Edificarea noului muzeu a costat 85.000 de coroane, strinse prin colecte publice.

— Prelungirea convenției turco-român. O telegramă din Constantinopol anunță că convențiunea consulară turco-română a fost parafată azi.

Din partea României a semnat dl Papiniu, care a condus negocierile. Tratatul privitoare la proprietățile musulmanilor din Dobrogea pot fi deasemenea considerate ca duse la bun sfârșit.

— Din isprăvile unui notar comunal. Primim o lungă corespondență din Chișca în care ni-se descrie un pomelnic întreg de fapte mizerabile săvârșite de notarul de acolo Veres Béla.

Citindu-le își poate face oricine idee ce mare patriot trebuie să fie tipul, căruia i-se tolerează o astfel de purtare. Reproducem câteva specimene din scrisoare:

»Acesta a căzut ca o piagă asupra ținutului. Cu poporul tratează brusc afară din cale. Toți se tem de el ca de boală. Pe unul cu lovituri de picior l-a scos din cancelarie, pe altul l-a aruncat de pe trepte și pe fața a căzut, și mai cățzând el a grăi, a venit cu foarfecile să i spintecă pântecul, dar oprit de un jude, care l-a luat foarfecile, i-a tras numai câteva pălmi, pentru că a venit Dumineca după amiază să înființeze un caz de naștere, care e timp neoficios. Eu l-am sfătuit pe cel bătut să nu părăsască pe notar, pentru că nu l va ști prinde, dar pretorele indignat peste măsură de așa purtare a unui notar, l-a îndemnat pe cel bătut să părăsască la judecătoria cercusă. Dar care să-ți fie mirarea, că cel bătut a fost și pedepsit. Să mai încerce cineva apoi să zică cărc înaintea notarului.

Cu înțelegința română dl notar tratează cu alte mijloace prin cari își arată omnipotența.

Cu preotul din Ucuș a avut conflict, deși nu aparține la acest cerc, pentru că a dat unui credincios Estras mortuar în limba română, pe care dănsul, zice, ca matriculant de stat nu l știe cel. Pentru aceasta vicispantul l-a și dat lecția cuvenită, zicând în act, că e rușine ca un român să își nege limba.

De un an de când ne-a venit pe cap, aproape nu e zi în care executorul să nu cuprindă și să nu vândă dela bișniț săraci. Când săracul n'are buclărie, este silit să vândă vacuța ca să deie bani la domni ca să aibă el cu ce petrece.

Denunțăm purtarea aceasta a diuinilor și rugăm forurile superioare să-l disciplineze și să scape comunele de beleaua aceasta.

— Expediția lui Peary. Între cei cari au cercat să străbată până la inima împărăției de gheață, la polul Nordic, de o admirabilă perseverență e americanul Peary, care — dupăcum anunțasem — în 6 Iulie n. a plecat a treia oară în calea asta plină de primejii, Peary a întreprins până acum — socotind și pe cea de acum — opt expediții, dar în cinci rânduri nu cu fluta pronunțată de a străbate până la polul nordic. El a plecat acum cu corabia sa din New York Expedițiunea va iernă la capul Sheridan. În luna lui Gerar o parte dintre membrii expediției va plecă pe sănii trase de căni dealungul teritorului Grant până la capul Columbia. Că de acolo încolo ce plan de călătorie se va urma, depinde dela împrejurări. Peary de rândul acesta va menționa linia pe uscat, sau dacă nu se putea, va cercă totuși să rămâne în apropierea uscatului. În caz de nevoie va înainta chiar și pe suprafața înghețată a mării. Expediția e provăzută cu 8000 kigr. făină, 500 kigr. cafea, 400 kigr. tei, 5000 kigr. zahăr, 3500 kigr. carne de rămători, 1500 kigr. paste afumat și 500 kigr. tutun. Cheltuielile se suportă societatea Peary Arctic Club, între membrii căreia se numără cel mai de frunte călătorii al orașului New York.

— Proiecte de secarea Zuyderzeei. E vorba de a se face un dig care se tae faimosul lac olandez în două; partea de Sud ar fi de 350 de mii hectare; ea ar deveni un lac cu apă dulce umplându-se necontentit cu apele râului Ysel. Puțin câte puțin s'ar seca din această suprafață un număr de 210 mii hectare.

Digul ar costa 82 mil franci, iar lucrarea în total 500 mil. Pământul de cultură ce s'ar câpăta, s'ar putea vinde cu 3700 hectarul.

— Izvor de petrol în Caraș Severin. Călim în »Drapeul»: În comuna Borlova, de lângă Caransebeș, în decursul padimentării școlii de acolo, muncitorii au dat peste un izvor de petrol foarte abundent. Lăzându-se vestea prin sat, că sa dat de »petrol» locuitorii au alergat cu găleți și buți să-și asigure materialul acesta necesar. Noul petrol arde și în starea lui nerafinată foarte bine.

— Concurs pentru postul de notar public. Fosta oficială a camerei not. publ. din Timișoara publică concurs pentru ocuparea postului de notar public în Lugoj, rămas vacant prin moartea lui M. Bail Bejan și pentru ocuparea postului de notar public în Figeș, sistemizat de nou.

— Romanul Franței patriotice și republicane. Un nou gen de roman, romanul Franței patriotice și republicane, datorit dlui Georges Lecomte, președintele societății oamenilor de literă, a apărut în zilele acestea în editura unei cunoscute librării din Paris, sub titlul simbolic de L'Espoir.

E prima încercare în genul acesta. În noua sa scriere publicistul francez și-a propus să studieze reconstituirea Franței după dezastrul dela 1870; redemptarea unei națiuni sub toate formele și în toate domeniile, atât cum s'ar putea caracteriza, în trăsătură generală, subiectul acestui roman istoric, politic și social.

D. Georges Lecomte, ne-o spune singur, a încercat, sub forma atrăgătoare a romanului, să ne dea frumoase pagini din orele de redemptare a Franței, care sunt cele mai emoționate din istoria de ieri a acestui popor. Și a făcut o pentru a scate în evidență măreția atât de patetică și simplă a acestei epoci, pentru a arăta farmecul și delirul pe care trebuie să-l fi produs primele ore ale resurrecțiunii și pentru a dovedi, în acelaș timp, tuturor defăimătorilor din lăuntru ca și din afară, răbdarea, înțelepciunea, voința și sistematizarea, rare calități, pe care francezii zdrobiți, au știut să le pună în serviciul speranțelor lor de mâine.

Și după ce arată cum fărâni și lucrătorii, mica burghezime dela țară și dela orașe, tremura la cuvântul lui Gambetta, care, dela un capăt la celălalt al țării, entuziasma poporul, atât cum descrie zătorul lui »L'Espoir» primele zile ale republicii după dezastrul dela 1870:

»Ore de delir, în care fiecare trăia cu speranța în inimă, cu bucuria primelor rezultate obținute, cu conștiința datoriei de împlini. Căci dacă oamenii administrației simțeau necesitatea de a reconstitui monumentele, a ne refăce armata și finanțele, cu un cuvânt restabilirea ordinii și a prosperității, simplii cetățeni, savanți, scriitorii și artiștii, încă sub impresia dolului public privat, aveau cu toții, mai mult sau mai puțin, simțirea de a face operă utilă pentru țară. Conșus de cea mai desăvârșită tendință patriotică, un Pasteur dorea ca descoperirile sale să fie folosite în înălțarea morale și materiale Franței, după cum un dramaturg ca Alexandru Duma scria »La femme Duma de Claude» pentru a îndemna poporul la o viață serioasă și producătoare. Un romancier ca Aiphonse Daudet, până atunci un simplu povestitor, găsea în suferința relevarea adevăratului său geniu, după cum iarăși, lua naștere, odată cu pozitivismul și științele experimentale o puternică literatură de dreptate și adevăr. Pretulindeni o imperioasă trebuință de a crede, de a spera, de a iubi și de a crea.»

Din pasajul acesta se poate ușor bănui care e nota predominantă în acest roman al Franței patriotice și republicane, roman care, cu siguranță, va da loc la interesante discuții asupra exactității adevărului istoric, politic și social, pe care președintele societății oamenilor de literă îl tratează cu multă bogăție și varietate de culori, cu o rară eleganță de oțel și într-o limbă literară care farmecă și încântă.

— O nouă dramă a lui Gorki. Maxim Gorki a scris o dramă nouă, care a apărut de curând într-o revistă din Petersburg. Drama va fi reprezentată la toamnă. Titlul dramei e »Josnicia josniciei».

Conținutul e o tragedie a corupției. Eroul dramei e un funcționar polițienesc rus, un fel de vampir, un escroc, de care nu scapa nimeni, nici bogatul, nici săracul, nici cel de sus, nici cel de jos.

Gorki mai prezintă o familie care se bucură de o viață extraordinară. Dar fiecare membru al acestei familii e un purgăș, un ticălos.

— »Giornale d'Italia» anunță din Milan că un păzitor al muzeului din Castello Sforzesco a observat Marți după amiază că mai multe chestii vechi de aur ale orașului Milan, chel de o mare valoare istorică, au fost furate din vitrina în care erau păstrate. Poliția caută în toate părțile pe autorii acestui furt îndrăzneț. Bănuiala cade pe un grup de teroriști, compus din femei, care vizitase muzeul puțin înainte de descoperirea furtului.

— Căutăm un corector care să primească asupra sa și sarcina de redactor responsabil.

Reflecții să se adreseze la *Administrația »Tribunei»*.

— Tolstoi despre pornografie. În Rusia e o inundație de opere scârboase și nu numai traducerea tuturor romanelor, pieselor de teatru și operetelor de calitate au umplut toate magazinele de editură, dar a răsărit o pliadă întregă de scriitori pornografici.

Lev Tolstoi într-un articol din »Bijevie» demonstrează se ridică împotriva acestui curent.

»Că societatea noastră murdă și stricată, respectă și atimează tot ce e murdar și stricat, nu e nici o mirare. Mirându-ne am fi chiar nedrepti. Dar că oamenii, cari au obrăznicia să se intituleze scriitori îndrăznesc să mânjrească hârtia cu tot felul de porcării și să le întindă sub forma unor lucrări de artă, asta e de mirat.

Toată sforțarea scriitorilor bătrâni cari s'au ocupat de subiectul acesta și cari nu făceau altceva decât de a scrie despre amor, a fost de a prelungi momentele dragostei platonice, de a lăsa acele clipe și de a ține pe cititori pururi în așteptarea unui lucru și a-l lăsa în o atare așteptare, dar nici odată n'au căutat să descrie acest sfârșit!»

»De aceea scriitorul bătrân a ținut pururea femeia acoperită cu foala de viță a pudorii și n'a lăsat-o să fie descrisă decât de anatomici și ginecologi în ceace privește sexualitatea ei. Scriitorul modern, e atât de puțin artist și atât de dobitoc, în cât își arată femeia imediat în poza unui cabinet medical și o supune reflectorului unui ginecolog.

Evidența acasta de pornografie, care bătute azi Rusia, e ca o boală de mare, iar oamecii sunt ca călătorii, cari suferă această și transformă toată viața lor într-o vărsătură greșoasă și murdară. Și bărbatul se înjosește și omul decade.»

— *Fata tragedă și mâna albă* este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femellor. Astăzi fiecare damă folosește numai crema Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra rănirilor, petelor de ficat, coșuri, mătăsuri, roșeața mărilor. Dacă feșii și mânilor frăgezime și culoare alba ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tóday Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Felurimi.

O stațiune de pompieri — femei. În orașul Kiev din Rusia se află un liceu, care poate fi frecventat numai de fete aristocrate. Acest liceu stă sub înaltul patronaj al țarinei. Ceace face ca acest liceu să fie unic în felul său e faptul că aici elevele se învață și la stănsul focului. La instrucția pentru stăns focul, vin îmbrăcate tinerele dame tocmal așa ca și pompierii — bărbați; ele poartă haine bărbătești, clame, coif în cap și un șerpar de piele. Cu mare înțelepciune se sula pe scări și fără ajutor bărbătesc, trebuie ca ele să se folosească de pompa suindu-se pe coperișul caselor. Ele sunt răspunzătoare pentru îngrijirea aparatelor de stăns, cari se compun din scări, pompe, săcuri și funii și pânze de salvare.

— De ce întâmpă țânțarii mai mult pe unii decât pe alții? Răspunsul la această întrebare are rost; căci se știe că un fel de țânțari (Anopheles) dau frigusul celor pe cari îi întâmpă. După cercetările profesorului Galli-Valerio dela Lausanne, țânțarii trag la cei îmbrăcați cu haine de colorii închise. Cei cu haine albe suferă de patiu ori mai puțin, deși apărați cu totul nu sunt nici ei.

Economie.

— Bancă nouă în Lipova. Corespondentul din Lipova ne anunță că acolo s'a lansat ideea înființării unui nou institut de credit, cu un capital de 200.000 cor. Noul institut va grupa în jurul său pe toți fruntașii din centru și din provincie.

Fondări de bănci noi în jumătatea întâie a anului 1908. În jumătatea întâie a anului curent s'au făcut în toată țara 37 de fondări de bănci noi. Intre aceste cinci românești, și anume: »Lunca» Boroșineu cu 100.000, »Orientul» Dobru 53.000, Banca din Ucia mare 20.000, »Seceșana» Ludoșul-mare 30.000 »Drăganul» Beiuș 200.000.

Impotriva cartelului băncilor. Municipiile încă se pronunță contra cartelului băncilor. Astfel în adunarea din urmă a municipiului Pécs s'a adus hotărîrea să protesteze la guvern contra cartelului și să-l roage să-l impedece, iar încât nu l-ar putea împledeți, guvernul să prezinte camerei un proiect de lege care să fixeze maximul etalonului în loc de 8 la 6%.

Lipsa de nutreț. Lipsa de nutreț este generală în țară și inspiră cele mai serioase îngrijiri. Târgurile de vară sunt pline de vite, cari în urma lipsei de cumpărători, au prețuri de batjocură. În vederea acestei lipse de nutreț, societatea regnicolară agricolă OMGE a hotărît ieri să interviela guvernul, să oprească exportul nutrețului, cum a făcut aceasta și România și Serbia.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 16 Iulie 1908.

ÎNCHEREA la 1 OR:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.——22.02
Săcară pe Oct.	18.62—18.64
Ovăș pe Oct.	16.50—16.54
Cucuruz pe Iulie 1908	15.16—15.18

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu			
De Tisa	— — — —	23 K.	10—24 K. 55 fil.
Din comitatul Albei	— — — —	22 >	80—24 > 25 >
De Pesta	— — — —	22 >	90—24 > 35 >
Bănățenesc	— — — —	23 >	—24 > 05 >
De Bacica	— — — —	23 >	20—24 > 05 >
Săcară	— — — —	19 >	10—19 > 30 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 >	30—14 >	70 >
> de cvalitatea II.	14 >	60—15 >	— >
Ovăș de	I. 16 >	80—17 >	— >
> >	II. 16 >	20—16 >	60 >
Cucuruz vechiu	— — — —	>	— >
> nou	— — — —	15 >	20—15 > 40 >

Posta Administrației.

Al. M. lui Vasile, M. Tileagd. Am primit 12 cor. ca abonament până la 31 Dec. 1908.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Se caută

Un candidat de avocat
— cu praxă, —

într'o cancelarie advocațională din loc. Reflectanții să se adreseze la administrațiunea ziarului nostru.

Un candidat de avocat
— cu praxă —

caută aplicare dela 1 August într'o cancelarie advocațională. Adresa la administrație.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlichs

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 3/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de neîncălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.
:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

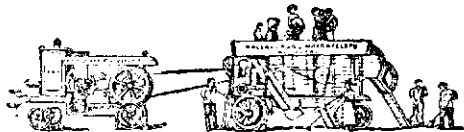
Comandele se efuluesc imediat și se trimit cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

Premiat cu primele 16 premii în anii 1902, 1903 și 1904.

Kállai Lajos fabricant de motoare.
BUDAPEST, VI. Gyár utca 28.

Motoarele lui de benzină și treerătoarele cu locomobil de benzină au fost distinse la toate expozițiile cu medalie de aur.

Fiecare in interesul propriu, dacă cere pre-curent și explicări despre aceste treerătoare cu motor de benzină recunoscute in toată țara de cele mai bune, precum și despre alte mașini agricole.

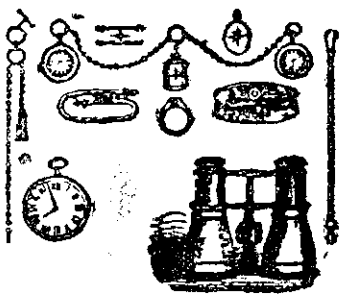
Fabrica de motoare a lui Kállai Lajos, în anul acesta a fost din nou decorată cu medalie de aur de stat.

MACH A.

ciasornicar mechanic și cronometric.

NAGY-BECSKEREK

Recomandă on. public marelui atelier de reparat ceasornice aranjat corespunzător cerințele lor timpului modern, ține în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, pendule și ciasornice cu alarmă (deșteptător), cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanție.

Economisește multă

oboseală, timp și lemne fiecare menageră care spală rufele cu

pravul de săpun

pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri. Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

Dubiniewicz Oszkár

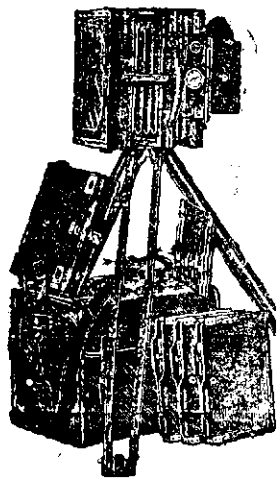
comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.

Cluj, (Kolozsvár) Deák-Ferenc u. 8.

Mare magazin de mașini de fotografiat și tot ce se ține de ele.

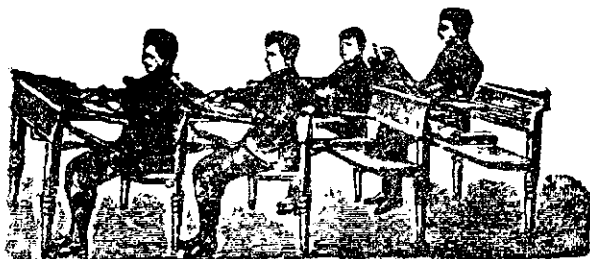
Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.

Aparat de pirogravat și tot ce se ține de el.

Bănci de școală

de diferite sisteme, mai ales se recomandă cele solide și ieftine, bănci de școală cu două locuri de șezut

Patent Pfaror I. Konnerth acestea au un pult tare, distanță minimală, călimar de cerneală portativ, și un sistem simplu de întors banca, prin ce e ușor de a se curăți școala și se pot comanda în șapte mărimi. Modele se trimit la dorință. Bănci de probă sunt în atelierul de măsur al lui

Nagyszeben, Elisabetgasse 53. Wilhelm Connerth.

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procura cineva instrumente muzicale de tambură

Andrija Car

Ruzična ul 1. ZAGREB Vlaska ul 22.

Iși recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimit gratuit și porto franco.

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în esecutie frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

